

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ 1^{ης} ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στο παρακάτω κείμενο θα βρείτε κάποια από τα σφάλματα που εντοπίστηκαν στην πρώτη εργασία που παραδώσατε. Τα σφάλματα αυτά δεν αφορούν προσωπικά κάποιον/κάποια από εσάς. Οι παρατηρήσεις-υποδείξεις ας λειτουργήσουν ως οδηγός για τις επόμενες εργασίες.

1. Δομή εργασίας

- Η εκπόνηση μιας επιστημονικής εργασίας απαιτεί να απαντηθούν συγκεκριμένα ζητήματα-ερωτήματα ή/και να διατυπωθούν κάποιες υποθέσεις, ενίοτε να δοθεί ερμηνεία σε φαινόμενα και ιστορικά γεγονότα. Προσοχή ώστε οι εργασίες να μην αποτελούν συρραφή όσων περιέχονται στα κείμενα τα οποία χρησιμοποιήσατε ως πηγές ή μια περίληψη των εγχειριδίων. Θα πρέπει να προβείτε σε ολοένα καλύτερη σύνθεση των δεδομένων που έχετε αντλήσει από τη βιβλιογραφία, σε ένα κείμενο με προσωπικό χαρακτήρα.
- Στις περισσότερες εργασίες, η δομή ήταν, σε γενικές γραμμές, σωστή. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι επιμέρους ενότητες ήταν άνισες. Η εργασία στο σύνολό της θα πρέπει να έχει ισορροπία, ακόμη και αν για κάποιο επιμέρους ζήτημα τυχαίνει να έχουμε πλουσιότερη βιβλιογραφία, άρα και περισσότερα στοιχεία.
- Ο τίτλος αναγράφεται ακριβώς όπως σας έχει δοθεί και δεν αποδίδεται.
- Οι τίτλοι των κεφαλαίων της εργασίας, που αποτελούν τα περιεχόμενα της εργασίας, θα πρέπει να είναι σύντομοι μεν, αλλά περιεκτικοί και αντιπροσωπευτικοί του περιεχομένου των κεφαλαίων. Τίτλοι και περιεχόμενα είναι ταυτόσημοι. Βάζετε Νο στα κεφάλαια (όχι στην εισαγωγή και τον επίλογο) - διευκολύνουν τον αναγνώστη.
- Η εισαγωγή εισάγει τον αναγνώστη στο υπό διαπραγμάτευση θέμα και δεν το επαναλαμβάνει με παραπλήσια διατύπωση. Στην εισαγωγή τοποθετούμε χωροχρονικά το θέμα μας και παρουσιάζουμε, σε ένα ισορροπημένο, σε σχέση με την υπόλοιπη εργασία, κείμενο το περιεχόμενο των κεφαλαίων της εργασίας.
- Η δομή της εργασίας αναδεικνύεται με την οργάνωσή της σε κεφάλαια-υποενότητες. Αρχίζουμε με τη σύνταξη ενός πρώτου πλάνου, το οποίο μέχρι το πέρας της συγγραφής μπορεί να αναμορφωθεί. Στο τέλος το πλάνο/πλοηγός θα αποτελέσει τον πίνακα των περιεχομένων, ο οποίος είναι απαραίτητος για κάθε εργασία ακόμη και μικρής έκτασης. Στα περιεχόμενα βάζουμε τις σελίδες που αντιστοιχούν στα κεφάλαια.
Στάδια: Αφού κατανοηθούν τα αιτούμενα του θέματος, στο πρώτο στάδιο μελετάται η βιβλιογραφία, συντάσσεται το σχέδιο και στη συνέχεια προβαίνουμε στη συγγραφή. Το πλάνο μάς βοηθά να μην ξεφεύγουμε από τα υπό διαπραγμάτευση θέματα.
- Ο κατακερματισμός σε πολλά υποκεφάλαια, με έκταση συχνά μιας παραγράφου, διακόπτει την αφήγηση. Κατά το στάδιο της συγγραφής, για λόγους οργάνωσης, άλλα και εμβάθυνσης, στα διάφορα ζητήματα, ο πολλαπλός χωρισμός βοηθά, θα πρέπει όμως η τελική οργάνωση του κειμένου να γίνεται σε μεγαλύτερες ενότητες.

2. Μορφή, παραπομπές, παραθέματα, βιβλιογραφία

- Μην ξεχνάτε τον τίτλο και τον συγγραφέα του πονήματός σας.
- Σελιδαρίθμηση του κειμένου.
- Η βιβλιογραφία (σε απόλυτη αλφαβητική σειρά σύμφωνα με το επώνυμο του συγγραφέα) περιλαμβάνεται σε αυτόνομη ενότητα στο τέλος της εργασίας. Πολλές φορές η βιβλιογραφία για ένα θέμα είναι πλουσιότερη από εκείνη που χρησιμοποιήσαμε. Εάν τη γνωρίζουμε μπορούμε να τη συμπεριλάβουμε, αλλά να δηλώσουμε (με έναν αστερίσκο για παράδειγμα) όσα από τα βιβλία έχουμε χρησιμοποιήσει στην εκάστοτε εργασία. Γενικώς δεν αναγράφουμε στη βιβλιογραφία μελέτες που δεν έχουμε συμβουλευτεί.

- Οι υποσημειώσεις ή σημειώσεις εντός του κειμένου αναγράφονται όπως ορίζουν οι κανόνες βιβλιογράφησης. Για τις σημειώσεις και τη βιβλιογραφία χρησιμοποιείται ενιαίο σύστημα βιβλιογράφησης. Συμβουλευτείτε τον οδηγό που σας έχει δοθεί.
- Όταν χρησιμοποιούμε απόσπασμα/τα από κάποιο συγγραφέα σε παράθεμα, πρέπει απαραίτητα να δηλώνουμε από πού είναι αυτό (με σημείωση, υποσημείωση ή σημείωση στο τέλος του κειμένου). Στις περιπτώσεις που συμβουλευτήκαμε το Διαδίκτυο, επίσης οφείλουμε να δηλώσουμε τον συγγραφέα, εάν αναγράφεται, οπωσδήποτε δε τη σελίδα του δικτυακού τόπου.
- Η χρήση των παραθεμάτων πολλές φορές ζωντανεύει το κείμενο ή διευκολύνει τον γράφοντα να μεταφέρει τις απόψεις ενός συγγραφέα. Η κατάχρηση των παραθεμάτων δίνει, στην καλύτερη περίπτωση, την εντύπωση ενός «κολλάζ» κειμένων με αποτέλεσμα τις περισσότερες φορές να σπάει η συνέχεια του κειμένου.
- Όταν η άποψη σας δεν υποστηρίζεται από τη βιβλιογραφία δεν ευσταθεί ως επιστημονική θέση. Ο μόνος τρόπος για να στηρίζετε κάθε φορά την άποψή σας είναι η χρήση σημειώσεων-παραπομπών. Η εκτεταμένη χρήση παραπομπών (όχι κατάχρηση) είναι απαραίτητη, ώστε να καταδεικνύεται αφενός η πηγή (και τα εγχειρίδια του ΕΑΠ) από την οποία αντλήσατε τις πληροφορίες, αφετέρου να αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιήσατε τις πληροφορίες αυτές. Σε κάθε περίπτωση επιβάλλεται «να αποδίδονται τα χρέη».
- Τα λεξικά και οι εγκυκλοπαίδειες είναι εργαλεία για τη συγγραφή μιας εργασίας, αλλά ακατάλληλες (πολλές φορές) πηγές για μια επιστημονική εργασία. Μπορούμε να αντλήσουμε πληροφορίες (μια «πρώτη προσέγγιση») για κάποια θέματα, και μόνο από μεγάλες εγκυκλοπαίδειες ή εγκυκλοπαίδειες γραμμένες από ειδικούς επιστήμονες (όπως τη *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια* του Δρανδάκη).

3. Έκφραση

- Ο λόγος σας πρέπει να είναι «σφιχτός» και προσωπικός. Με άλλα λόγια πρέπει να τιθασεύσετε το υλικό σας και να ανασυνθέσετε με τον δικό σας εκφραστικό τρόπο τις πληροφορίες που αντλείτε από τη βιβλιογραφία.
- Πολλές φορές η έκφραση του κειμένου είναι «τηλεγραφική», άλλοτε «αφοριστική» ή σε ύφος «προγραμματικών δηλώσεων».
- Η έκφραση πολλές φορές παρουσιάζει ασάφειες, άλματα, κακή σύνταξη, υπερβολικές εκφράσεις (επισημαίνονται στις διορθωμένες εργασίες).
- Προσπαθήστε να χρησιμοποιείτε κάθε φορά τον ίδιο χρόνο ρήματος σε ολόκληρη την παράγραφο, και οπωσδήποτε σε ολόκληρη την περίοδο. Προσοχή στον ιστορικό ενεστώτα που «μπερδεύεται» με τους παρελθοντικούς χρόνους.
- Ορισμένες φορές χρησιμοποιείτε εκφράσεις που είναι αδόκιμες (αντιγράφω από εργασίες προηγούμενων ετών: «τα διαπλεκόμενα συμφέροντα τον Μεσαίωνα το παράκαναν και οδήγησαν στην οικονομική καταστροφή τον λαό της υπαίθρου», «οι πόλεις τότε μάζεψαν όλους τους λούμπεν της επαρχίας») ή περιέχουν αναχρονισμούς (για να πάρουμε ένα παράδειγμα: οι λέξεις *δούλος*, *σκλάβος*, *δουλοπάροικος*, *κολίγος*, *αγρότης*, *εργάτης γης* δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικά) ή εκφράζουν απαξία και είναι ιδεολογικά φορτισμένες (π.χ. «την ώρα που στη βάρβαρη δύση μαινόταν ο σκοτεινός Μεσαίωνας, για μας του Έλληνες έλαμπε το Βυζάντιο»).
- Αποφεύγετε, όσο είναι δυνατόν, τις συντομογραφίες (δηλ., αι., κ.λπ., κ.ά.).
- Ο χωρισμός σε παραγράφους εξυπηρετεί στο να οργανώνονται εσωτερικά τα θέματα, να ομαδοποιούνται κάθε φορά πληροφορίες ή επιχειρήματα.

4. Συντακτικά – ορθογραφικά σφάλματα

- Μια χρήσιμη ιστοσελίδα <http://www.teicrete.gr/users/kutrulis/Glosika/Orthografia.htm>
- Κρατήστε ένα σταθερό σημείο αναφοράς σε κάθε πρόταση. Πολλές φορές με ένα απλό **και** συνδέετε ανόμοια θέματα αλλάζοντας μάλιστα και τη σύνταξη από φράση σε φράση.
- Το υποκείμενο (ή τα υποκείμενα) δεν χωρίζεται ποτέ από το ρήμα με κόμμα (η μόνη περίπτωση είναι να παρεμβάλλεται δευτερεύουσα, π.χ. αναφορική πρόταση).
- Όταν σε μια περίοδο παρεμβάλλεται μια πρόταση, βάλτε την σε παρένθεση ή ανάμεσα σε μεγάλες παύλες, ώστε να μην υπάρχουν ασάφειες. Καλύτερα να αποφεύγονται οι πολλές (). Εάν η παρατήρηση σε παρενθετική πρόταση έχει καίρια σημασία αποδώστε το νόημα με μια κανονική πρόταση, εάν είναι επεξηγηματική μπορεί να βρει θέση σε μια υποσέλιδη σημείωση.
- Προσοχή στη χρήση του «οποίος, -α, -ο» και του «που»: το «που» δεν αντικαθιστά την αναφορική αντωνυμία, μπορεί μάλιστα να δημιουργήσει σύγχυση. Π.χ. «οι αρχηγοί των φυλών που γνωρίζουμε», ρωτά εύλογα ο αναγνώστης «οι φυλές, τις οποίες γνωρίζουμε» ή «οι αρχηγοί των φυλών τους οποίους γνωρίζουμε»;
- Επίσης το επίρρημα όπου δηλώνει τόπο και δεν αντικαθιστά την αναφορική αντωνυμία ο οποίος, η οποία, το οποίο.
- Οι επιθετικοί προσδιορισμοί που προέρχονται από τοπωνύμια ή εθνικά και πατριδωνυμικά γράφονται με μικρά (γράφουμε π.χ. ιβηρική χερσόνησος, γερμανικά φύλα, ρωμαϊκός στρατός).
- Προσοχή στα λάθη στην ελληνική γλώσσα - ο υπολογιστής έχει ορθογράφο.
- Μην συγχέετε τους αριθμούς με τα αριθμητικά επίθετα (π.χ. «Οι τρεις αιώνες που ακολουθούν (...)» και όχι «οι 3 αιώνες που ακολουθούν (...)»).